

Гратэск ~ А Готыка Эпачны

ад Дж. Э. Грэйвена

Раздзел XX

[Апошні раздзел кнігі 1: Уваскресенне]

~Лазар ляцеў за зялёным, з хатнымым Прывядам лорда Медычы.

на поўдзень унз па ўзбярэжжы, пакрытай хвойным дрэвам, у бок партовай вёскі Сен-Макс. Справа ад сябе ён убачыў цёмныя няроўныя краявыя марскога ўзбярэжжа з яго шматлікімі затокамі і паўвостравамі; ў яго хуткім палёце берагавая ланя магла бздацца ўсяго толькі падскокваючым размытым краем, як скача туды-сюды, зноў зноў. І нават калі ён рухаўся, злева ад яго раскіданыя акіяныя пунсовыя гарызонты кідаліся яму ў вочы нерухомым марскім пейзажам. Тым не менш, Лазар адчуваў ледзь прыкметную, амаль незаўважную градацыю ў гэтай тонкай чырвонай лані свтаня. Яго нарастаючае ззянне ўзрастаючая спёка амаль папярэдзвалі пра гарачага агнястага дракона, як паспешліва ўзлятаў меў намер апаліць твар зямлі сваім смяротным святлом дня.

Час плыў пад барабанным крылам, тэмп хуткага сэрца Элджа старанна адзначаў яго плынь у лані чанья долі. Лазар ляцеў далей, нават калі самыя далёкія краявыя ўсходныя аблакаў свяціліся шырокім адценням чырвонага, як ямаглі бнагадваць калаж з каласальных плям крывы, размазаных па нясняй частцы Нябёсаў. Ён паскорыў крок, не адстаючы ад Медычы; аднак Прывяд працягваў рухацца наперад

наўмысная непарыўная паспешл васць. Тонк я л н разыходз л ся ад гарызонту ў бок мора, распаўсюджваючыся ў бак праз цьмяныя нябёсы, быццам пачынаецца жахл вая, вогненная павуц на павуц ння. Вял зныя паток ўзыходу сонца ўздымал ся ў неба, гэта нябеснае в дов шча св тання было настольк вел чным, што здалёк с луэт Лазара мог бы нагадаць цень матылька на фоне вел зарнага вулкан чнага ззяння.

Трывога Лазара ператварылася ў жах — перарасла ў пан ку, кал ён закрываў: «Медычы, больш няма часу!»

«Яшчэ трох , Лазар!»

«Не, я пав нен сц ўглыб кра ны!»

— Не! Яно якраз там! — ускл кнуў Медычы, паказваючы перад сабой на скалы, як я ўтварал доўг паўвостраў. — Мы амаль што дабрал ся да яе! Хутчэй!

Лазар сц снуў ск в цы, напружыў плечы, нах л ўся на вецер к нуўся наперад з новай хуткасцю. Ён зн з ўся ледзь сл згануў па паверхн мора, моцна трымаючыся за пятку Медычы. Разам яны абышл скал сты мыс рэзка нах л л ся. Пёры выбухнул над ак янам, кал Лазар разагнаў зграю птушак, як я сядзел на скалах. Яны прарвал ся на спалоханых крылах, накрыл каменны пярэмык павярнул далей углыб сушы, каб заплыць у зал ў дробных зеленаватага мора. Бухта была запоўнена маленьк м , выпадкова раск даным астраўкам , як я магл бздацца экз стэнцыяльна прадстаўленым , падобным на шп л грудам пашкоджаных голых скал. Разам яны стаял ў зал ве, як абпаленыя ак янам шэрыя надмаг лл , што ўзвышал ся з больш шырокай зелян ны вадзяной маг лы.

«Яна там!» — Медычы паказаў на пару бл жэйшых астравоў, як я разам магл нагадаць шэраг н жн х клоў з разцам , узнятых да неба. Вузкая шчыл на цёмных вод аддзяляла камян стыя ўтварэнн . І кал Лазар набл з ўся да прасторы ак яна пам ж двайнятам астравоў, ён заўважыў выразную , здавалася б, перамешчаную плямку структуры, якая з яго пастаянна набл жаючагася пункту наз рання пачала набываць усё большыя дэтал .

— Што думаеш? — спытаў Медычы ўголас, падаючы побач з Лазарам. — Яна ж падыходзячае схов шча ледзь прыхаванае, так? У цен скал Лазар заўважыў рэштк нах ленага зубчастага карабля, як затануў кармой тырчаў носам;

Па незвычайным вугле ў вадзе судна магло выглядаць так, быццам яно вось-вось плыве ў паўночнае неба, кал яго не стрымл ваюць ак янск я хвал . Лазар запавол ўся, каб лепш агледзець перакошаныя абломк .

Пафарбаваныя дошк корпуса сведчыл пра кал сьц роўную ватэрл н ю, а крыху н жэй — пра коўдру.

Знжх бакоў выступаючага носа тырчал збялелыя марскія вусы, надаючы перавернутаму разбуранаму караблю выгляд касцяной белай барады. І было яшчэ шмат чаго, хоць нязначнага на выгляд, што сведчыла пра тое, што судна не было цалкам бязжыццёвай абалонкай карабля. Лазар заўважыў вялікія канапляныя вярхоўкі, як я перасякаў пакрытую водарасцям палубу, усё яшчэ прымацаваныя да розных частак судна. Потым былі ншыя, толькі часткова прымацаваныя, хвабодныя канцы звесал з кармы свабодна звесалі ў цёмнай вадзе. Рытмчныя хвалі змрочных хваль гайдал абшарпаныя вярхоўкі так, што яны рухаліся снхронна, нагадваючы шэраг танцуючых змей.

У цэлым, карабель мог здавацца значным па памерах; аднак ён не быў мараходнай канструкцыяй, якая магла б вытрымліваць працяглыя акіяныя падарожжы, а хутчэй зроблены... пераадолець спакойныя мора берагавых лані паміж правінцыяй прыбярэжным партам. Тым не менш, у сваім выключна дрэнным стане судна не мела ні ветразяў, ні мачты; а рэшткі шканца абваліліся на галоўнай палубе. А па большасці пакрытых водарасцям платформаў разбураных баляс навых сценах ляжал раскіданыя кавалкі высушаных рыбных туш, верагодныя доказы таго, што раней там елі чайкі.

Медычы агледзеў карабель, калі Лазар зноў абышоў яго, каб лепш агледзець корпус на наяўнасць пашкоджанняў, і задаволены тым, што карабель выглядае цэлым, далучыўся да Медычы на галоўнай палубе.

Дошкі зарыпелі пад яго новай вагой. Медычы цяжка бяшумна рушыў да трума гэтага карабля. «Сюды», — крыкнуў ён, першы чым знікнуў унутры.

Лазар лёгка ступіў за ім, дошкі палубы стагналі ад кожнага яго роўнага кроку. «Я

— Мне ўсё роўна, — прабурчаў ён, усё яшчэ задыхаючыся ад уцёкаў. — Бяспечна? — Ён сціснуў пот з лба паглядзі ў вузел на лбе.

— Яна дастаткова бяспечная, каб правесці тут дзень, — крыкнуў Медычы знізу, яго голас адгукнуўся ў труме карабля. — А яе жывот цёмны, як ноч, — якраз падыходзіць для вашай хваробы, я... «Збрысайся». Па палубе разнесліся стук і пастук, нібы ад удараў костак пальцаў па дрэве, калі прыглушаны голас Медычы дадаў: «Яе корпус надзейны, улічваючы яго пашкоджанае становішча. Падазраю, што гэтыя астравы выратавалі яе ад моцнага ўдару многіх бур. І яна трохнахлена на карму; аднак... Лазар? Чаму ты застаешся наверх?»

У заслоне астраўных ценяў Лазар у апошні раз знікнуў на голяы скалысты ўтварэнні, першы чым спусціўся ў цёмныя глыбы судна. Увесь гэты час, ён паскардзіўся: «Паколькі я не бяскрылы лунаючы Прывід Медычы, мне часам трэба перавесці дыханне».

Прывід усміхнуўся. «Ты так паспешліва ляціш, Лазар; я ніколі не падазраваў такога».

Лазар цяжка ўдарыў ботамі па падлозе корпуса, павярнуўся скрываючы рукі.

пустым позоркам глядзеў у бок Медычы. «Я ледзь не памёр ад сонца; я заб'ў птушку галавой; я ледзь не ўпаў у мора. І цяпер мы павінны з гэтага смяяцца?»

Медычы фыркнуў на адным дыханні стрымаў свой смех, выцягваючы з валасоў Лазара некалькі забітых пёраў чайкі. — Прабач, Лазар. Я ніколі не бачыў, каб ты ўлятаў у птушку. Ты паранены?

— Лепш за птушку, — адказаў Лазар, зноў з'ярнуўшы на ружовы гуз на лбе.

— Я не хачу прыналежаць твае няшчасці, Лазар. — Медычы падышоў побач з Лазарам і агледзеў яго лоб. — Магчыма, пасля двухсот гадоў тваё новае сяброўства праліла новае святло на маё ўласнае гора. Дзіўна, але цяпер здаецца, што ў мяне ёсць важкая падстава баяцца смерці; разам з ёй я адчуваю сябе больш жывым. Не сваёй смерці, звярніце ўвагу, а тваёй. Урэшце рэшт, калі б ты загнуў, то я б напэўна загнуў разам з маёй беднай Соф'яй. — Медычы адкашляўся, сціснуў рукі ўрачыста пакляўся: — Лазар, даю табе слова, што ніколі свядома не павяду цябе на шлях небяспекі.

Лазар слаба ўсміхнуўся к ўнуку; Прывядзеным распасцёртым абдымкам паказаў Лазару, дзе ён знаходзіцца. «Дык вось ты стаіш, з невялікай гузачкай на лбе, але ў поўнай бяспецы ад сонца, так?»

Лазар глыбока акунуўся ў свае пачуцці — яго нос адчуў смак сырога салёнага паветра з сумессю пахаў водарасцяў, рыбы, гнілой драўніны салодкага поту на вопратцы. На шчасце, апошні рэшткі рыбацкага смуроду зніклі з яго адзення. Ён адчуў халодныя кропелькі поту на целе сваіх крылаў, як і цяпер астылі ў цёмным, астуджаным акіянам труме. Яго зрэнка расшырыліся ў цемры, ўнутраныя рысы карабля набылі форму. Ён бачыў, што Медычы казаў праўду — пустэча судна выглядала цвёрдай, з добра запячатаным рэбрам абалонкай. Спектр засмяўся. Ён адчуў ненатуральны кут нахлынуў сваіх ног ўважліва агледзеў падлогу выявіў, што самая далёкая яе дошка знікае пад лужынай стаячай чорнай вады, якая распасцралася на ўсю шырыню кармы трума. Ён павярнуўся агледзеў вузейшую прырэдную частку падлогі трума, якая ляжала высока сухо. Ён з'ярнуў уверх, праз уваход у трум, каб убачыць голае неба яго зорка. Потым ён павярнуўся да Медычы паказаў уверх.

«На жаль, сонца ўзыходзіць; ў самым высокім сваім бляску яно спаліць гэтую цемру — мяне разам з ёй».

Лазар зрабіў крок, каб выйсці наверх, калі Медычы падбег спыніў яго. «Не хвалюся; дазволь мне. Адпачні». Прывядзеным усміхнуўся прашаптаў яму загадкавую, рытмічную філасофскую мудрасць лекара: «Як кожная хвароба прыводзіць да свайго канчатковага знікнення праз лекі; так мы можам дрэнна ставіцца да нашых няшчасцяў так і мы чынам даць...» падымацца да палёк суцяшэння».

«І што гэта значыць?»

— Гэта значыць, што некалькі раскіданых бярвенняў могуць ператварыць нават самы яркі дзень у самую цёмную ноч. — Ён усміхнуўся зніж на паверхні.

Лазар назраў, як Медзчы паспешліва знаёміцца з з'яўляецца, а потым вяртаецца з новым кавалкам абваліўшага шканца, закрывае мяду адтуліну. І калі апошні кавалак дрэва знаёміцца з поля зроку, ён вярнуўся ўніз стаў побач з Лазарам, каб ацаніць цёмны бок яго спраў. «Чорны, як смоль; як хочаш. Што думаеш?»

Лазар стомлена ўсміхнуўся. «Ну, дзякуй ... яшчэ раз». Ён адварнуўся падняўся па нахільнай падлозе да прыкладна часткі трюма, да дошак корпуса, як я ляжаў высока і суха.

Каля носа ён упаў на калені і плюхнуўся жыватом уніз, а потым ляг на паправы крылы. У наступнай цемры цэп шын хвалі, што набягалі на борт, скрып корпуса ледзь не ўсыпалі яго, калі ён рэзка ўздыхнуў і паварушыўся. «Медычы?»

«Так, Лазар?»

«Ці стамляешся ты калі-небудзь?»

— У пэўным сэнсе, — адказаў Медычы, — але не так, чым вы маглі б здагадацца.

«Як жа так?»

Прыкладна дзёрна ў паўзу, верагодна, задумаўшыся. «Магчыма, лепш за ўсё гэта можна выказаць прыкладам... вось...»

Я раскажу вам так: ці можаце вы ўспомніць момант у вашым жыцці, калі вы перажылі глыбокую страту, а разам з ёй так цяжкі смутак, што вы адчуваеце сябе пазбаўленым ўсялякай волі да жыцця? «Я магу».

— Выдатна, — сказаў Медычы. — А цяпер, калі ласка, паспрабуйце развеяць смутак з таго моманту, каб засталася толькі адсутнасць волі. І па гэтай адзінце вы маглі б таксама зразумець, што адчувае душа, калі яна стамляецца.

«Медычы?»

«Так?»

«Ці можна ляцець вечно — ніколі не стамляцца?»

«Я ніколі не спрабаваў. І з гэтым лютым анельскім казлом, як мкнецца праглынуць усё, што можа, я не буду рызыкаваць».

«Азазель?»

«Тое ж самае. І я б не быў так моцна ўражаны, калі б Азазель, Азраэль мелі магчымасць лятаць вечно; падарожнічаючы па свеце, узнікаючы і апускаючыся ў яго, шукаючы заблуканых душ, падобных да мяне».

«Уверх ўніз?»

Прыкладна усміхнуўся. «За сваё шмат гадоў я крыху навучыўся анельскім звычаям».

мёртвы. У рэшце рэшт, яны яшчэ не злав л мяне, нават кал я рухаюся сярод х, блукаю па свеце. Я бачыў сотн Анёлаў, усе як Дух Цен — мы абмяркоўваем тольк х, таму што яны шукальн к блукаючых душ.

«Так м чынам, я мяркую, гэтыя Анёлы шукаюць тыя душы, як я яшчэ не пак нул свет», — заяв ў Лазар. Дух к ўнуў у адказ. «Тольк гэтыя двое, як я зразумеў ад Азраэля — Азраэль Азазель шукаюць душы». Магчыма, мне варта было б ап саць х больш нязмушана. — Ён паглядз ў падбародак, а потым пакруц ў пальцам, паказваючы ўверх, працягнуў: — Гэтыя двое — сапраўдныя боск я слуг Вял кага Сядз бы Тварэння, як я зб раюць смецце беспарадак, падтрымл ваючы так м чынам Вял к Дом у чысц н парадку. — Медычы пац снуў плячыма. — Яны ходзяць туды-сюды, спадзеючыся знайсц мяне, але мяне там няма, бо я ведаю, як дзе яны спрабуюць мяне падлав ць. Маг ла маёй Соф' — адно з так х месцаў, дзе Азраэль падп льноўвае, як змяя на пятцы . Тым не менш, яна заўсёды дазваляе мне ўцячы гэтак жа хутка, як лов ць мяне. Гэта як сезонная гульня, якую мы гуляем — я прык дваюся, што маю намер пайсц з ёй; яна дазваляе мне зноў уцячы . І сапраўды, Лазар, я часта задаваўся пытаннем, ц не з'яўляюся я найстарэйшай душой, якая блукала па зямл . — Медычы пастукаў па дрэве. — Скажы ж мне, мой мудры крылаты збраяносец. Ц ведаеце вы прычыну, чаму пасля двух стагоддзяў Б Я ўпэўнены, што Ён бачыць мяне гэтак жа лёгка, як любы чалавек, як наз рае за кучай смецця ц клубком зблытаных валасоў, што разлятаюцца па падлозе. Што вы думаеце? Чаму? Лазар фыркнуў адз н раз, перш чым перайсц да роўнага храпу.

~*~

Сонца ўзляцела высока, але тольк для таго, каб пав сець над двума астравам , абл ць паўдзённым прамяням карабель-прыв д, як сеў на мель, падрумян ць нядаўна выраслыя водарасц м нулай ночы. Чайк -балбатн к сабрал ся на палубе, дзе яны парвал плоць рыбы, якая дыхала жабрам . І вось чарговы ўлоў Рыбных вачэй высах на фоне палаючага неба. Але сонца н разу не парушыла чэрава судна — Лазар моцна спаў у яе прахалодным цёмным улонн Поўдзень пераходз ў у другую палову дня, кал цень заходняга вострава напаўз на судна. Наступ л змярканн ; кал вецер сц х прыл ў змян ўся, чайк зноў пак нул карабель паляцел ў бок мацерыка, пак нуўшы вечар прагнаць падарожн каў, яшчэ адз н дзень. свежавысушанай рыбы з шырока расплюшчаным вачыма.

Вял к аранжавы месяц узняўся з усходняга мора, адк дваючы сваё халоднае святло на ак ян. І, як певень, як ўздрыгвае ад першых промняў св тання, Лазар прачнуўся... апошн я адценн шэрай ночы. «Ты моцна спаў», — пачуўся голас Медычы па труме. Лазар спрабаваў ачуняць. Ён выпрастаўся, застогнаў, пацёр вочы

паглядз ў яго па шчацэ, на якой был выразныя адб тк дошак падлог . Потым ён заўважыў Медычы каля кармы корпуса, як абедзвюма рукам , сагнутым пальцам , трымаўся за проц леглыя швы кам зэльк . Ён стаяў з выглядам уяўнай годнасц , але ўсё ж быў па калена ў вадзе.

— Добры вечар. — Прыв таўся Медычы падышоў да яго з вады, якая н кол не хвалявалася. — Вы добра адпачыл ?
«Я ёсць».

— Ну, я вельм рады чуць, што адз н з нас адпачыў, — паскардз ўся Медычы. — Ты сва м храпам увесь вечар не даеш мне спаць.

«Прабачце, Медычы. Магчыма, я...»

Медычы засмяўся, асабл ва пры думцы пра спячага прыв да.

Лазар наўмысна ўстаў на ног . Ён з рнуў на Медычы вачыма, падобным на нажы.

«Цяпер мне смяяцца?»

Бледны Медычы рэзка спын ўся, зн кшы з яго радаснага выразу твару; а Лазар усм хнуўся, убачыўшы спалоханага прыв да.

— Ты мяне сапраўды зачап ў, — прызнаўся Медычы, паграз ў Лазару пальцам зноў пайшоў наперад.

Лазар задаволена ўсм хнуўся. «Таксама жадаю вам добрага вечара», — коратка паклан ўся ён.

Медычы спын ўся перад Лазарам паклан ўся ў адказ. «Сардэчна запрашаем на борт «Каштоўнасц Эдэма».

«Каштоўнасць каго?»

— Эдэм, — хутка адказаў Медз чы паказаў праз плячо Лазара ў бок носа.

— Гэта назва карабля. Пакуль ты спаў, я адважыўся агледзець яго , яго цяперашн стан шмат што раскрывае пра яго м нулае.

«Як жа так?»

Медычы сц снуў рук за сп ну, пах снуўся на пятках ўсм хнуўся. «Я табе скажу, мой добры Лазар». Ён задуменна апусц ў поз рк на падлогу абышоў цеснае кола, дзелячыся сва м высновам . «Мне здаецца, што яна цяжка сядзела ў вадзе, цягнучы рулоны ткан ны дэтал адзення, кал села на мель. Большая частка яе абшарпанага грузу цяпер ляжыць на камян стым марск м дне, магчыма, вык нута эк пажам у спробе палегчыць груз. Акрамя таго, здаецца, што яны спрабавал адцягнуць яе назад з дапамогай другога судна, спадзеючыся зрушыць са скал». Медычы закац ў вочы, не губляючы уваг . «В давочна, усё абышлося без падзей, бо яна ўсё яшчэ трымаецца на мел ». Я сабраў так я намаганн з яе шматл к х звязаных вярвак, самыя вял к я з як х усё яшчэ ляжал ў акуратным парадку на палубе, а х абламаная канцы роўна нак нуты на карму. І, вядома ж, акрамя Рук Божай, тольк большы карабель можа цягнуць меншы карабель. Медычы спын ўся , к ўнуўшы галавой, прама паглядзеў на Лазара. «Падазраю, што яе смеласць

Нецярпл вы кап тан мчаў наперад па мелкаводдз з паспяховым ветрам пад поўным ветразям , кал ўзяў курс пам ж гэтым супрацьлеглым астравам . Магчыма, ён зраб ў бы добра, трымаючыся х далей, нягледзячы на спакусу цану. — Потым ён пац снуў плячыма. — Тым не менш, вось яна ляжыць, чакаючы сваёй г бел — былая каштоўнасць сярод караблёў, а з таго часу вык нутая забытая ўс м . але птушк рыбы. І мы, верагодна, яе апошн я пасажыры, перш чым яна адправ цца ў яе патанулы груз».

— У цябе вострае вока на дэтал , — адказаў Лазар. — Я стараюся раб ць тое ж самае, кал ёсць такая магчымасць.

— Ну, гэта тольк наз ранне. Звярн це ўвагу, што я магу гэтак жа памылкова падазраваць усё гэта.

— Не думаю, — усм хнуўся Лазар. — Здаецца, ты разумееш найвял кшую праўду з самых дробных знакаў.

Медычы ўзняў брыво. «Словы ласкава прынятыя; аднак тольк па ласцы Божай я магу ведаць Праўду». Ён жэстам паказаў увярх.

«А цяпер, можа, выйдзем наверх, каб узрушыць абудз ць свет ад яго вячэрняга сну?»

— О, сапраўды, — адказаў Лазар. Ён павярнуўся ўлез па вертыкальнай скрынцы, прасоўваючы шматслаёвыя... дошк ўбок, каб адкрыць чыстае з хатл вае неба. І, як асцярожна вынырнулы сусл к, Лазар падняў поз рк тольк на ўзровень вачэй з асветленай месяцам палубай, каб з рнуць на яе паверхню. Ён заўважыў паспешл ва ўзыходзячы твар «Прыв да», як выразна праб ваўся скрозь цвёрдую палубу.

— Ну, хадзем, вечар твой, — настойваў Медычы, кл чучы Лазара выйсц цалкам.

Лазар злосна з рнуў на «Спектр», перш чым выбрацца з трума. Ён асцярожна прайшоўся па пакрытай водарасцям палубе, аглядаючы бязладдзе сушаных рыбных частак, расколатае расколатае дрэва заблытаную вярхоўку, якая спляталася туды-сюды; увярх ўн з... ўн з па ўс м судне.

Медычы ц ха шоў за м, яго ўвага была паглынута нябёсам .

Лазар асцярожна падышоў да ўзвышанага носа карабля. Яго адзенне развявалася на цёплым пастаянным ветры, як дзьмуў з мацерыка. Ён спын ўся каля носа ўважл ва агледзеў к ль, на як м была частковая разьба аголенай жаночай задн цы, якая цяпер адламалася на тал . «Каштоўнасць», — прамармытаў Лазар, аз раючыся па палубе ў пошуках рэшткаў яе верхняй частк тулава, але знайшоў тольк раскол ны раск даныя вярхоўк . Ён павярнуўся да мора, адк нуў з твару развеваныя ветрам валасы прыц снуў х да макушк . З новай паз цы на пярэдняй палубе, аз раючыся на паўночны бок вострава, як быў звернуты да мора, ён заўважыў св таючы , з хатл вы твар месяца. Чырванаваты туманны н мб акружаў аранжавы шар, надаючы нябеснаму целу злавесны падобны на прыв да выгляд. Лазар стаяў нерухома, як...

статуя, кал ён зм рыўся з шырокай смалёнай прорвай перад сабой. Нарэшце ён спытаў: «Якая глыб ня ак яна?»

Не пачуўшы адказу, Эльё павярнуўся ўбачыў, што Прыв д паглынуты ў свае думк . Медычы стаяў сп ной да Лазара, узняўшы руку да паўднёва-ўсходняга неба. Ён уз раўся пам ж двума пальцам , як я ўтварал V-вобразную форму, скрозь... як ён выраўнаваў у яго цэнтры, ф ксаваную л н ю зроку на фоне зорак. Затым ён злучыў пальцы, павярнуў х у бак апусц ў руку, каб прывесц пару паказальных пальцаў пальцы на ўзроўн гарызонту. І адным рытмам ён вызначыў дакладны к рунак далёкага вострава Корс ка. «Як ляц ць прама, так мы», — разважаў ён уголас, абап раючыся рукам на сцэгны аглядаючы крумкачавае мора.

«Медычы?»

Прыв д крутануўся, як пагружаны ў вадү раптоўна спалоханы майстар мастацтваў, нечакана вырваны з незвычайнага абстрактнага свету экстрапаляцы . «О, гм... так, Лазар?»

«Ц ведаеш ты сапраўдную глыб ню ак яна?»

— Я сапраўды веру, — адказаў Медычы. — І гэта сапраўды залежыць ад с туацы , Лазар. Ёсць яго частк , як я не глыбейшыя за высок я боты. А ёсць ншыя, як я не менш дробныя, чым высок я хмары. Ён спын ўся не дайшоўшы да Лазара пачаў тлумачыць. «Можна меркаваць, што рэльеф ак яна вельм падобны да рэльефу сушы з яго найвышэйшым гарам глыбок м дал нам . Больш за тое, вада ў свеце цячэ хвалям , гэтак жа, як зямны эф р дзьме на вятры».

Лазар к ўнуў аглядзеў ак ян, зб раючы яго глыб н ў свежым святле. Ён к нуў поз рк на неба спытаў пацверджання. «Ты кажаш, што так я ж глыбок я, як высок я хмары?» «Сапраўды, нават глыбей; я ведаю, у самых далёк х яго кутках».

«Адкуль ты гэта ведаеш?»

Медычы ўздыхнуў, скрыжаваў рук адх л ўся на абцасах. «Я ведаю гэта, бо свет мне так сказаў. За свае шматл к я гады ў бясплодз я пабачыў шмат зямнога абл чча. Я прайшоў па ўс х яе мясцовасцях, туды-сюды; ўгору, ўн зу. Ад самых высок х аблокаў самых высок х гор да самых н зк х ак янаў глыбок х вод пад зямлёй я шукаў месцазнаходжанне пекла. Сапраўды, ак яны вел зарныя, разнастайныя глыбок я — дастаткова, каб здаюцца цёмным змрочным светам сам па сабе».

Лазар, з рнуўшы цераз край палубы, зноў павярнуўся да Медычы. «На паверхн яна не здаецца такой ужо глыбокай».

— Праўда, — адказаў Медычы, абхап ўшы швы свайго адзення абедзвюма рукам прыняўшы

пастава гордага дзяржаўнага дзеяча. «На паверхні большасць рэчаў выглядае так — проста, бяскрыўдна, магчыма, нават мёртва. Тым не менш, нават звычайны камень, калі яго перакул, часта выяўляе мноства таямных граняў схаваных механізмаў пад ім — пераважна непрывабных». Ён уважліва старанна аглядзеў палубу карабля, нібыта спрабуючы знайсці каўных вушэйцаў, якія накоў, як я назіраюць за навакольным. Потым ён усміхнуўся прашаптаў: «У былыя часы, калі я быў алхімікам, я перакуліў шмат неперавярнутых камянёў, так бы мовіць; быў вымушаны раскапаць многія з цудоўных невядомых рэчаў свету. І ўсё гэта, пакуль Царква нічога не ведала, мая праца заставалася таёмнай ад каўных вачэй». Ён сухо усміхнуўся.

«Чаму ты схаваш сваю працу?» — спытаў Лазар.

У меладраматычным паказе расчаравання Медычы пыхкнуў выпусціў свой цяпер ужо бязжыццёвы рук побач з ім. «Гэта звычай вясковых людзей, асабліва тых, хто памірае нават ад найменшага ценю ночы, або бачыць свае ўласныя цені як Дэманаў Д'яблаў, як я таёмна сочаць за мной, каб укарасціць душы. Калі сыць я жыў у горадзе, поўным такой натхнёнай Царквой камунальнай лухты. І як алхімік таго часу, як шукаў Эліксір Старажытных яго лек ад пакут Смерці, нават найменшыя дэталі маіх даследаванняў патрабавалі найвышэйшай сакрэтнасці».

«Але лячэнне пакут — гэта добрая рэч; дык чаму ж сакрэтнасць?»

— Чаму, пытаецеся вы? — спытаў Медычы, рагатаючы, здавалася, недаверліва. — Каб я не выклікаў падзэрэнняў у горадзе, не сеяў страх сярод насельніцтва, не апынуўся перад царкоўнай радай, абараняючы сябе ад абвінавачванняў у ерасі і вядзьмарстве. Пасля гэтага мяне павядуць на рыначную плошчу, ахрысцяць у смале, падпаліць, а я паслужу ўзорным прыкладам бліскучай найвялікшай царкоўнай паходні горада. Лазар прыжмурыў вочы, глядзячы на графічныя вобразы, яго галава круцілася ў галаве.

Медычы адкашляўся. — Лазар, не ведаю, ці ведаеш ты пра гэта, але Царква насамрэч спальвае людзей жыўцом за значна меншыя злачынствы, чым практыкаванне алхімікаў, фізіяганамі і падобнай дысцыпліны, без належным чынам прызначанага наглядача Царквы.

— Я сапраўды памятаю згадкі пра такія спаленні, — прызнаўся Лазар, разважаючы пра меркаваны лёс вязня катакомб. — Быць спаленым да костак.

— Нават у попелі пылі, — з лёгкай агідай пацвердзіў Медычы. — Іх спальваюць, каб падпарадкаваць пакорлівага дурня папскай уладзе. — Ён пакруціў галавой. — За год да майго апошняга падарожжа за мяжу гарадская плошча ярка асвятлялася з кожным маладзком — ярка асвятлялася палаючымі целамі абвінавачаных радай. І рытуальныя спаленні праводзіліся так рэгулярна, што гараджане пачалі хавацца ў сваіх...

дамы таемна асуджаць Царкву. Я пагаджаўся з м , хоць я не быў так м запальчывым, як большасць, я дазвол ў сва м гасцям адкрыта выказаць сваё абурэнне масавым расстрэлам . Тольк кал адбыўся канкрэтны нцыдэнт, як раз'юшыў нават самых уплывовых жыхароў горада. Я быў жудасна раззлаваны, мая Саф я плакала — як мног я з нас, хто ведаў абв навачанага хлопчыка. Хлопец жудасна пацярпеў ад рук царкоўнай рады».

«Што зраб ў хлопчык?» — спытаў Лазар.

— Н чога стотнага, пра што мы ведал , — абараняючыся, адказаў Медычы. — Варта сказаць, што хлопчык паводз ў сябе крыху накш, чым яго аднагодк ; , магчыма, яго знешн выгляд быў гэтак жа дз ўны. Ён быў давол актыўным неспакойным; яго думк блукал , ён часта гаварыў так шырока паспешл ва, што яго першапачатковыя намеры часта высл згвал ад яго яшчэ да таго, як ён паспяваў скончыць словы. Аднак я шчыра верыў, што ў м было больш станоўчых якасцей, чым у большасц гарэзл вых хлопчыкаў яго адз наццац гадоў. Яго звал Стэфан, дзякуючы Соф' я вельм палюб ў яго яго не менш яркую мац Магдалену. Медычы падышоў да краю карабля засунуў рук ў к шэн . Ён вывучаў голыя скалы прыбярэжнага вострава.

Медычы працягваў, стоячы сп ной да Лазара: «Бацьк Стэфана был добрым , богабаязным паслухмяным людзьм . Выдатнай шляхтай яны был , перш чым страц ць цэлы шэраг... значныя нвестыцы пераход да больш — як бы гэта сказаць — магчыма, больш разважл вага ладу жыцця. — Медычы пац снуў плячыма. — Ну, яны не стал простым жабракам , звярн це ўвагу; нават нягледзячы на тое, што мног я з х былых, высакародных знаёмых станав л ся ўсё больш больш недаступным . Тым не менш, нашы дзверы заставал ся для х адчыненым , бо Соф'я Магдалена з гадам стал як сёстры . Багатыя, бедныя ц ншыя; нават Бог Д'ябал, дзейн чаючы як адно цэлае, не змагл б разлучыць х яшчэ большай прасторай, чым магла б быць пам ж гуз кам яго н ткай. Акрамя таго, што такое багацце для Магдалены, кал Соф'я часта нас ла мой кашалёк у гарадск я крамы для сумеснага марнавання грошай? Соф'я мкнулася дагадз ць ёй; але я не клапац ўся пра свой кашалёк. У рэшце рэшт, мая дысцыпл на патрабавала найбольшага...

ма х дзён, пак даючы Соф' шмат вольнага часу для сябе. І пакольк мая праца негатыўна паўплывала, Магдалена Стэфан аказвал Соф' такую вял кую ўвагу, якую я не мог сабе дазвол ць выдаткаваць на яе. Так м чынам, у цэлым гэта паслужыла ўс м.

Прыв д павярнуўся падышоў да Лазара. «У любым выпадку, Стэфан меў шмат рысаў сваёй мац , акрамя яе аддаленага, нарландскага акцэнтэ. Яго валасы был самага светлага адцення, як я кал -небудзь бачыў — амаль белыя. А скура была значна больш бледнай, чым...»

нават светлы твар Соф' , глыбок бляск яго блак тных вачэй, здавалася, адк дваў жудасны прамень, быццам блак тныя крыштал перад полымем. «Ён быў вельм падобны на так ж дз ўны поз рк, як твой, Лазар. Тым не менш, у м было значна больш, чым проста павярхоўная знешнасць».

«Стэфан быў надзвычай разумны х тры для сва х маладых гадоў. Тым не менш, у самым глыбок м сэнсе — магчыма, нават у сваёй душы — я адчуваў, што само яго снаванне нясе жудасны праклён боск сэнс у тым жа. Сапраўды, я мог наз раць за яго ўчынкам тольк хв л ну адчуваць сябе цалкам засмучаным ўражаным; бо хлопчык дэманстраваў трывожнае незвычайнае пачуццё арыентацы , асабл ва ў моманты, кал большасць людзей магла б страц ць усю раўнавагу. Нягледзячы на яго бяспрэчныя здольнасц — як я я магу з упэўненасцю пацвердз ць, бо я быў строг м дысцыпл наваным практыкам розуму роздому — яго пастаянная дэманстрацыя гэтых здольнасцей нязменна турбавала мяне. І ў тыя шматл к я выпадк , кал Стэфан дэманстраваў свой дз ўны дар, я адчуваў тое ж самае: адчуваў сябе падзеленым нароўн разарваным пам ж двума супрацьлеглым часткам мяне, як я заставаў ся, устойл ва знаходзячыся ў непрым рымай варожасц з ншай. Але гэтае разарванае пачуццё н кол не затрымл валася, бо мае думк , здавалася, размяшчал ся ў новастворанай прасторы, роўнааадаленай, пам ж проц леглым варагуючым канцам мяне. Медычы паклаў руку на лоб, н бы правяраючы, ц няма ў м л хаманк . Ён уз раўся ў зорк прызнаўся: «І ў гэтай, здавалася б, мёртвай прасторы новаздабытай ц шын , акрамя крыкаў розуму пачуццяў, здавалася, я мог бяспечна наз раць за дзеяннем Стэфана здалёк; здз ўлена наз раць, як хлопчык прыводз ць мае вечна згасаючыя пачуцц ў гасц нны, але надакучл вы стан бессэнсоўнасц ». Ён апусц ў руку пуста паглядзеў на Лазара, а потым пакруц ў галавой. «Што зраб ў Стэфан?» — спытаў Лазар.

— Ну, — сказаў Медычы, уздыхнуўшы, на твары з'яв лася в давочная заклапочанасць , — Стэфан быў сх льны да раптоўных прыступаў — ц прыступаў — кал ён не зус м усведамляў сябе. Яго прыступы часта был працяглым , магчыма, турбавал н чога не падазравалага наз ральн ка, бо ён круц ўся на месцы, расстав ўшы рук , глядзеў прама ўверх. Н як гучны крык, плясканне ў далон ц прамы дотык не адцягвал яго ўваг . Можна было пакласц руку на падняты твар хлопчыка, ён круц ўся пад ёй; аднак, кал хтосьц раб ў крок, каб заблакаваць яго руку ц перашкодз ць кручэнню, Стэфан упадаў у лютасць крычаў, пакуль не мог працягваць круц ць. Сапраўды, у так я моманты ён зус м не ўсведамляў н чога, што адбывалася вакол яго, пасля гэтага абсалютна н чога не памятаў. Было такое адчуванне, быццам нябачная заслона ах нула яго, цалкам аддзяляючы яго пачуцц ад свету. І ў гэтым дз ўным , здавалася б, адасобленым стане ён проста круц лася б — круц лася — круц лася. Мушу прызнаць, што нават на хв л ну гэтае простае

Ад выгляду яго кручэння ў мяне галава закружылася — я адчувала сябе так, быццам вось-вось згублю раўнавагу, нават калі не стаяла на нагах. Аднак Магдалена Саф я даўно прызвычала ся да частых кручэнняў хлопчыка раб л выгляд, што не заўважаюць гэтага. — Медычы пагразаў пальцам у бок Лазара. — І я магу адважыцца выказаць здагадку, што калі б хлопчык узлез м на галаву, каб круціць, а я б хоць намёкнула на «Круцячага Стэфана» сярод іх, то я б абавязкова прыцягнула падвойны гнеў за тое, што я звярнуў на гэты увагу. Яны заўсёды змаўляліся супраць мяне вось так — яны ўдваіх.

Лазар адварнуўся з сціснутай усмешкай і выдыхнуў прылыў гумару.

— Табе варта смяцца? — спытаў Медычы з інтэлектуальным выглядам, перш чым працягнуць. — Нягледзячы на гэта, я не мог проста адмахнуцца ад гэтага цэрабрынага выгляду, што я гнарую гэта, асабліва калі столькі каштоўных сасудаў пастаментаў ляжалі на адлегласці выцягнутай рукі, а шэраг далкатных артэфактаў ляжалі ўздоўж кожнай сцяны залы сядзбы; я не мог заплюшчыць на гэты вочы. Медычы скрыжаваў рукі, калі ўнуў нахлынуўся бліжэй да Лазара, быццам дзяўчыца ў сакрэтам. «Тым не менш, былі моманты, калі ў Стэфана здараліся прыступы, а жанчыны былі ў гэтым месцы, пакідаючы толькі мяне хлопчыка». Ён задраў падбародак наперад, намякаючы на будучыя сакрэтныя падрабязнасці, як менавіта ён падзяўчыўся; «Аднойчы Стэфан зачараваўся, пачаў круціцца прама пад уваходам, яго раскіданыя рукі пастаянна ледзь-ледзь праходзілі між каменнай калонамі. Знайшоўшы яе, я паставіў стол ка сьвечкам і крэсла побач з хлопчыкам нерухамай калонай; пры добрым асвятленні я вывучаў невялікую шчыльну паміж яго пальцамі, як я праходзілі між каменнай, бліжэйшым каменем. Ён круціўся — круціўся — круціўся; я ні разу не адводзіў позірку ад кароткай прасторы, якую ён пакідаў пры кожным сваім кручэнні. Я шукаў найменшай прамежкай прасторы, дзе яго пальцы маглі б мкнуцца да цэрабрынага нерухамай калонамі; аднак пры кожным праходзе яго пальцаў не было абсалютна ніякага прыкметнага адхілення ад гэтай прасторы. Доўгі час Стэфан дэальна круціўся на месцы. Гэта было гэтак жа дзіўна, як трывожна». Пасля кароткай паўзы Медычы пацсунуў плячыма, прызнаўшыся: «Я быў трох ап'янены — ад вядучага — магчыма, злёгка п'яны, калі жанчыны вярнуліся выявілі, што я працягваю назіраць за рухам Стэфана». Прыкладна ў гэты момант твар у сумных успамінах, працягваючы: «Жанчыны выгналі мяне з маёнтка; выкінулі мой крэсла і бутэльку вядучага за двор; сказаў мне пайсці вымераць шчыльні паміж дрэвамі».

Лазар усміхнуўся, ачуняў і спытаў: «Што Царква зрабіла са Стэфанам за ягоныя прыступы?»

«О, гэта было не з-за прыступаў Стэфана — калі Стэфан круціўся, ён маўчаў».

Чэрч з падазрэннем стаў ставіцца да Стэфана, калі той раскрыў рот — у хлопчыка сапраўды быў язык. У гэтым ён быў вельмі падобны на сваю маці. Я не хачу сказаць, што ён гаварыў непаважліва ці груба. Наадварот, ён быў даволі паважлівы красамоўным, нават праяўляў прыязнасць у сваіх самых бяспасных заўвагах. Праблема са Стэфанам была ў наступным: калі якая-небудзь дзяўчына пачынала прыходзіць яму ў галаву, ён казаў пра яе яшчэ да таго, як новая дзяўчынка асядала ў яго. Часам яму даводзілася трымаць язык, пакуль дзяўчына не даганяла яго празмерна спакуслівае жаданне выказаць яе. Сапраўды, ён, здавалася, не мог доўга разважаць над думкай, каб ацаніць яе вартасць ці дарэчнасць, перш чым выказаць яе ўслых. Такім чынам, калі дзяўчына равалася ў яго галаву, яна таксама равалася ў галовах тых, хто знаходзіўся ў яго непасрэднай кампаніі, праз яго неспакойны язык — без выключэння ён выказваў сваё меркаванне коштам усяго іншага.

Гэтая падрабязнасць пра Стэфана вельмі мяне засмуціла — нават больш, чым ягоныя прыступы кручэння, — асабліва калі ён адкрыта размаўляў са сваёй блізкай частым сябрам па меншай меры «Віктар». — Медыцына абавязвае рукі на сцёгнах, сціснуў вусны і ўнуў. — І, як падчас прыступаў кручэння Стэфана, Соф'я Магдалена рабіла выгляд, што не чуе ў давожных працяглых размоў хлопчыка з сябрам. Я ж лепш не слухаю. Але для мяне было сапраўды складанай задачай трымаць язык за зубамі, калі жанчыны падштурхоўвалі Стэфана да асаблівых падрабязных размоў з яго сябрам, паводзячы сябе так, быццам Віктар быў членам нашай адной сям'і. Жанчыны адразу ж шапталі Стэфану, каб ён спытаў у Віктара, ці хоча той пайсці з імі на тэрыторыю маёнтка; або пакатацца на карэце ў горад; або нават павячэраць з імі ў самым канцы майго ж стала».

Лазар збянтэжана пакруціў галавой. «Чаму цябе так засмуціла прысутнасць Віктара?»

Медыцына падняў брыво і прама заявіў: «Віктар ніколі не сьнавала».

— Але ж ты сцвярджаў, што Віктар быў сябрам Стэфана, так?

«Я казаў, што ў Стэфана быў блізкі сябар па меншай меры Віктар, толькі яго сябар не быў сапраўдным. Больш за тое, Стэфан не дазваляў сабе ніякіх іншых сяброў, акрамя гэтага «Віктара». Якога ён прыдумаў, цалкам зыходзячы з уяўленняў свайго розуму».

«І Царква даведлася пра выдуманнага сябра Стэфана?» — спытаў Лазар.

«Сапраўды; амаль адразу», — пацвердзіў Прывід. «Такім чынам, царкоўная рада выклікала Стэфана для прызнання падприсягай дачы поўных паказанняў. Загадзя я спрабаваў пераканаць хлопчыка адмовіцца ад усяго, што тычыцца сьнавання Віктара; аднак падчас слуханняў яго неспакойны язык адказваў на кожнае пытанне рады, вядома без разважанняў. Урэшце рэшт ён адмовіўся адпусціць свайго ўяўнага сябра. Замест гэтага ён раззлаваў старэйшын рады, намякнуўшы, што яны могуць быць слабым, сказаўшы, што «старыя пакутуюць»

ад пагаршэння стану вачэй, аслаблення вушэй, выцв тання валасоў пам ранняя скуры». Медычы пакруц ў галавой. «Мне не варта было весц гэтую размову пра асабл васц старэння са Стэфанам. Сапраўды, у хлопца быў неўтаймаваны язык».

«Тым не менш, рада адкрыта не асудз ла Стэфана, пакуль ён не стаў перад м не пачаў перашэптвацца з В ктарам. Царква адразу ж загадала змясц ць яго пад строгае наз ранне; пасля чаго яны выяв л ў яго прыступы кручэння галавы. Прайшоў тольк дзень, перш чым старэйшыны рады пакл кал Магдалену да сябе, каб яна магла засведчыць зап с х высноў. У распачы жудасна ахопленая горам, Магдалена прас ла маёй кампан любога ўплыву, як мог аказаць паважаны гарадск лекар. Так м чынам, я суправаджаў яе ў араторыю рады ў надзе пераканаць Царкву адпусц ць Стэфана пад маю асабл вую апеку; аднак рада ўжо вынесла вердыкт па стане хлопчыка. У сва м аф цыйным дэкрэце яны заяв л , што Стэфан пакутуе ад рэдкай хваробы, якая патрабуе сур'ёзнага прызначэння груба ўжываных метадаў лячэння, як я выходзяць за межы «надзвычай паважаных, але абмежаваных магчымасцей звычайных лекараў».

«Як быў прысуд?»

«Як я б там н был лек , як я яны магл б прызначыць... ды яшчэ не тольк », — прабурчаў Медычы. «У выпадку са Стэфанам яны сцвярджал , што выяв л , што ён пакутаваў ад ф з чнага зняс лення...» валоданне сукубам.

«А што такое сук... ага...»

«Гэта жаночы дух-дэман — як выразна ап саў гэта савет — як прымацоўваецца да смяротнага мужчыны шляхам духоўнага спакушэння, каб выцягнуць усю яго сутнасць. Царква выяв ла, што жанчына-дэман мела мя Лам ямуб або падобнае мя; пасля стараннага разгляду святарам яны прыйшл да кароткай высновы, што дух-дэман нейк м чынам пран к у сны Стэфана, адкрыўшы сябе хлопчыку проста як «В ктар», перш чым апаган ць яго душу».

Лазар пац снуў плячыма. «В ктар?» — ён уздыхнуў. — «Адкуль Царква даведалася пра сапраўднае мя Дэмана — гэтую «Лам ю»?»

«...мубус », — скончыў мя Прыв д. — «Савет аф цыйна спаслаўся на меркаваны папск зап с вядомага б скупа, адкрыта названага «Сабакай чарвякоў» ц нечым падобным — падрабязнасц х меркаваных высноў дагэтуль невядомыя мне, тым больш што я шчыра веру, што яны прыдумал паспешл вае тлумачэнне, каб пераканаць супако ць раз'юшаную паству».

Лазар прыжмурыў вочы, кал на яго твары з'яв ўся падазроны выраз. Ён запярэчыў сцвярджэнню Медычы: «Я не памятаю н якага «Канону чарвякоў»; аднак я чытаў

святога Канона, нап санага б скупам Вормса. Магчыма, вы мел на ўвазе менав та гэта?

«Канон к — б скупы — чарвяк — я не памятаю дакладных слоў царкоўнага сабора».

Медычы з пагардай прызнаўся, нядбала размахваючы пальцам .

«У рэшце рэшт, я быў добра адукаваны ў мастацтве алх м сумленна служыў практыкуючым лекарам; аднак я тольк трох ведаў л тург чныя звыча ». Ён пакруц ў галавой ўздыхнуў. «Тым не менш, Стэфан быў кволым хлопчыкам; яго паўторныя ўдары б зуном адкрытыя раны прымушал яго кроў к пець. Я прас ў Царкву дазвол ць мне бачыць лячыць Стэфана пад строг м наглядам духоўн ка; аднак рада адмов ла ў любым доступе да хлопчыка. Замест гэтага, Насуперак ма м сур'ёзным парадам, царкоўныя святары лекары вып сал мне рэцэпт на «змазванне галавы алеем» разам са строг м «рэжымам п'явак».

«Што такое намазванне галавы алеем?» — спытаў Лазар.

«Гэта практыка святарскай дакладнасц , згодна з якой тры прызначаныя прадстаўн к Царквы апускаюць патыл цу апантанага ў м ску з асвячоным алеем. Першы прадстаўн к увадз ць алей, уц раючы яго ў вочы, нос рот чалавека, спецыяльна для таго, каб змыць любое ўспрыманне злых духаў. Друг прадстаўн к вусна чытае мал тоўныя вершы падчас яго нанясення, каб не даць бл зк м дэманам д'яблам забрудз ць алей. У той жа момант трэц прызначаны прадстаўн к благаслаўляе дыханне чалавека бесперапынным патокам сернага вадкага дыму, удз маючы яго дакладна ў тваравыя адтул ны апантанага. У цэлым, працэс давол працяглы складаны, патрабуе трох дзён трох начэй бесперапыннага лячэння».

«Я чуў пра гэта, але што такое, уласна кажучы, рэжым п'явак?» — спытаў Лазар.

«П'яўк падобныя да рачных чарвякоў, як я прагрызаюць скуру с лкуюцца б ялаг чным вадкасцям . Царкоўныя лекары прымацавал кучку х да пахв ны хлопчыка, каб выцягнуць усю яго атруту. Гэта было апошняе, што мы чул пра пагаршэнне стану Стэфана; прайшло тры дн , перш чым яго пахавал ».

Лазар здз ўлена адк нуў галаву назад. «У яго ж раны не на сп не? Дзе?»

яны яго б л ?

«Яны адмов л ся сказаць; мы н кол не бачыл цела хлопчыка ц яго адз нокага надмаг ляя — месца апошняга спачыну Стэфана стала для ўс х нас загадкай, якая ўсё больш зн кае». «Прыв д » пац снуў плячыма. «Тым не менш, хлопчык быў кволы незвычайны па-свойму адасоблены; усё ж ён н кол не быў апантаны, х ба што дз ўным, але сапраўдным розумам сэрцам. У рэшце рэшт, ён трап ў у старанна ахоўную маг лу, назаўжды верны свайму сябру-прыв ду. І я падазраю, што Стэфан цяпер у бяспецы на нябёсах, не ў сабе, , магчыма, назаўжды будзе круц цца размаўляць са сва м сябрам В ктарам.

«Гэта был цёмныя часы», — уздыхнуў Лазар.

«Гэта был цёмныя часы для ўсех, — сцвярджаў Медычы, — асабліва для людзей, як неразумных, так мудрых, як я не магл лёгка дазволіць сабе аддаваць дзесяць ну Царкве. А для тых з нас, хто мог, хто быў вучоным, хто адважыўся кнуць прамень святла, ц надзе ў доўгія далёкасяжныя цені Царквы, гэта был сапраўды жахлівыя часы». «Але ж, дзякуючы свайму багаццю, ты мог лёгка дазволіць сабе дзесяць ну, ці не так?» — спытаў Лазар, мяркуючы, што Медычы, магчыма, пацярпеў менш, чым большасць.

Прывядзены ўнуў. «Гэта праўда; я добра спраўляўся, нават з занадта шчодрым дзесяць нам, як я даваў. Царква асабліва любіла багатых. Яна патрабавала з казны заможных роўна столькі, каб утрымаць багатых на сваім месцы, ў той жа час абкладала хваляк м падаткам, каб яны не станавіліся багацейшымі, чым былі. Царква дазваляла толькі сабе, сваім феаскальным папскім агентам, а таксама сваім верным васалам з дваранства павялічваць сваё багацце. Тым не менш, я даваў шчодрую дзесяць ну казаў добрыя словы духавенству, перш чым адпусціць яго, ці ха праклі наў самую зямлю, па якой яно хадзіла».

«У таямніцы я лічыў гэтых самаўпэўненых самазаклапочаных людзей Царквы абсалютна агідным. Я пагарджаў імі, параўноўваючы іх з вялікай патокай млявых п'явак, як я чэрпаюць з матэрыяльных даброт намаганняў усёх людзей, з якімі яны кантактавалі. А ў абмен на такія матэрыяльныя выгады яны прапаноўвалі проста бескарысныя словы ўлады, дарагое адпушчэнне грахоў фальшывыя абяцанні Нябёсаў. Сапраўды, яны чакалі рэальнай матэрыяльнай маёмасці ў абмен на лухту ў выглядзе...» рэлігійнай палітычнай рыторык. І незалежна ад таго, ці складаліся х канфесіі з некалькіх зайцоў сарванай гародніны ў селян на яго жонку, ці кашаль з золатам некалькіх коней у лорда яго лэдзі, гэтыя людзі лічылі свае словы, малітвы абяцанні — сваю балбатню — гэтак жа каштоўнымі, як любы падатак любой сумы, як накладзецца на каго-небудзь чалавека. Урэшце рэшт, у х вачах абяцанне вечнага жыцця было гэтак жа каштоўным, як для жабрака, так для караля. І хоць дэянеўм ручасца магла на мгненне здаволіць голад галоднага страўніка або нават аслабіць цягаватасць самага цеснага кашалька, горкая праўда заключаецца ў наступным: нельга напаўняць живот словам, перш чым паехаць у горад на малітву ў надзею патраціць абяцанне. Нават млявыя, няўмелыя балбатлівыя людзі Царквы ведалі гэта; менавіта таму яны патрабавалі ад усёх таго, што ты адмаўляўся забяспечваць самі: паляванні, сабраныя гародніна, добра выгадаваныя коні, сямейныя багацці, потым працу ўсёх кавалёў усёх рамёстваў. І ўсё багацце, якое намаганні як бедных, так багатых, яны сцвярджалі, што павінны плаціць пажыццёвую дзесяць ну Царкве».

«Дзесяц на?» — недаверл ва спытаў Медычы, перш чым пачаць новую разважанн .
 «Каб быць адлучаным для Бога? Ц верыл гэтыя людз Царквы, што яны — Бог?»
 Прыв д коратка паглядз ў падбародак у меладраматычным задуменным выглядзе.
 Потым ён усм хнуўся перал чыў свае разл к ўслых. «Кал я не памыляюся,
 Бог не пакутуе ад голаду не ходз ць туды-сюды на кан , а таксама не ходз ць
 у горад за празмерным пакупкам ». Настрой Медз чы пагоршыўся, ён
 з рнуў прама на Лазара. «Не, гэтая дзесяц на была адкладзена для п'явачнага
 раскошнага ладу жыцця царкоўнага духавенства яго бл зкага атачэння. Што да мяне, я разважа
 духавенства ў цэлым, як не больш чым калектыўныя прытоны дысцыпл наваных злодзеяў,
 мкнучыся канф скаваць багацце ўс х богабаязных народаў. Яны дзейн чал гэтак жа,
 як цяжкая зняс льваючая хвароба — паводзячы сябе менав та так, як распаўсюджваецца
 неўтаймоўную заразу. Іх метады быў мне не невядомы, што магу пацвердз ць,
 нават паступова. Па-першае, духавенства забруджвала розумы простых людзей
 яго разбэшчванне простых розумаў, сеючы непатрэбнае насенне падазронасц ,
 трывог няўпэўненасц ў сабе. Па-другое, духавенства паступова разбэшчвала
 пацярпелыя народы, рэгулярна ўжываючы х з мэтай замян ць усе х былыя
 пачуцц заслуг дабрачыннасц аслабляючым пачуццям нявартасц в ны.
 Нарэшце, кал людз был найбольш слабыя , нарэшце, паверыл , што яны з'яўляюцца
 адз най прычынай следствам ус х аг дных ганебных падзей у свеце, духавенства
 раб ла крок , каб зн шчыць х амаль да смерц — але не цалкам — бо яно абап ралася
 на х пастаянную матэрыяльную каштоўнасць пастаянна карысталася ёю. І, нарэшце, духавенства
 выкарыстоўваць гэтую новаздабытую каштоўнасць, каб зараз ць яшчэ большую колькасць раней
 задаволеных н чога не падазравалых людзей, дзеля далейшага пашырэння сва х зямных здабыткаў.
 Сапраўды, гэты метады масавага паўторнага заражэння быў у значнай ступен прызначаны
 для распаўсюджвання, як чума калектыўнага рабства — усё дзеля назапашвання большага багацця для свецкай
 Царквы ў выглядзе вечнай дзесяц ны».

«Дзесяц на для Бога?» — зноў спытаў Медычы, абап раючыся на асобную
 частку балюстрады гледзячы ў мора. «Царква не ведала н сц пласц , н спачування ў
 х нястрымнае жаданне разрабаваць усю зямную маёмасць — ад канф скацы м зэрнага
 кошыка з гародн най у селян на да захопу кожнага трэцяга каня ў яго прав нцыях; х
 жахл вы апетыт н кол не быў задаволены. І я магу вас запэўн ць, што Царква н кол
 не аддавала гародн ну сялян галодным ц патрабуючым; яны дакладна не прынос л
 яе Богу ў якасц цэласпалення. Я скажу вам дакладна, што яны з ёй раб л — яны
 заб рал яе сабе. Гладк я святары, б скупы зб ральн к дзесяц ны абедал ёю,
 тольк каб потым пал ваць карыта сва х адкормленых св ней тым порцыям ежы, як я
 заставал ся даўжэй, чым на адз н прыём ежы; пак даючы сялян суцяшаць сва х плачучых
 галодных дзяцей, як я пакутавал праз чарговую ноч, м скам варанай травы з...

намёк на траву».

Медычы павярнуўся да Лазара к ўнуў. — Кажу табе, я бачыў гэта на ўласныя вочы ; я ведаў тоўстага святара яго св нарн к, няшчасных сялян таксама. Медычы ўсм хнуўся. «Патаемна я даў галоднай сям' трох коз, дзве цацк для два х...» дзяцей, шчодры кашалёк манет, я прымус ў х трымаць слова, што яны н кол не пав нны прызнавацца ў гэтым, асабл ва перад царквой. У рэшце рэшт, я не хацеў, каб н водная костка, сухажылле ц поўсць ад гэтых трох коз упала ў св ное карыта, каб тольк накарм ць атлусцелага святара, яго паплечн каў яшчэ больш адкормленых св ней. І сяляне был надзвычай удзячныя, ведаючы, што я рызыкаваў канф скацыяй усёй маёмасц за ахвяраванне па-за скарбн цай духавенства. Сям'я стрымала сваё слова, н ў чым не прызнаўшыся; яны больш н кол не варыць траву. Неўзабаве пасля гэтага бацька гэтай сям' стаў адным з ма х дараг х надзейных слуг; ў рэшце рэшт, тым, хто «Мае парэштк да месца апошняга спачыну». Медычы ўздыхнуў ўсм хнуўся. «Вядома, мы не змагл б забяспечыць кожнага селян на ў прав нцы ; але мы з Соф'яй знайшл ў сва х сэрцах глыбокае суцяшэнне ў тым, што змагл даць праменьчык надзе ...» хаця б адна сям'я, якая мае патрэбу».

Лазар усм хнуўся. «Я ўпэўнены, што яны был вечно ўдзячныя за тваю дабрыню. І я л чу , што магу ведаць, хоць бы крыху, што ты адчуваў. Я кал сыц зраб ў нешта падобнае».

— О? — Медычы адк нуў падбародак назад. — Кал ласка, раскажыце мне.

Лазар стрымаў смех. Выразы сц пласц збянтэжанасц запоўн л яго твар, кал ён прызнаўся: «Сапраўды, гэта не было так м смелым трывалым, як ваша дабрыня». Ён пац снуў плячыма. «Тым не менш, кал я кал сыц жыў у катакомбах абацтва, я прынёс порцыю сваёй ежы галоднаму вязню; хоць бацька загадаў мне з'есц ўсю ежу забаран ў падыходз ць да турэмных камер. Мяне турбавала не падпарадкоўвацца так м загадам; аднак думка пра тое, што я магу з'есц ўсю ежу пак нуць ншую зус м без ежы, асабл ва кал ежы хапае на ўсе рук . І падчас вячэры я ведаў, што кал я з'ем усю ежу, не падзял ўшыся ёю з галоднай душой, то я буду адчуваць сябе больш пустым пасля гэтага, чым кал б я тольк панюхаў ежу н разу не адкус ў першага кавалачка. Я не мог адмаўляць гэтай думк больш, чым прызнаць свой абавязак выконваць дадзеныя мне загады; таму я адмов ўся ад сва х абавязкаў таемна дапамог вязню — нават паспрабаваў вызвал ць яго з палону».

— І вы яго вызвал л ?

«Ён адмов ўся, бо л чыў сябе ўжо свабодным».

«Ну, як кажуць, «Добрыя сябры нараджаюцца ў сытых галодных». Я ўпэўнены, што ён быў

глыбока ўдзячны за вашыя самаадданыя намаганні, Лазар.

— Я лачу, што так было, — прамянаста заявіў Лазар. — І пасля гэтага, хоць я не выканаў сваё абавязкаў, я адчуў сябе больш сытым, чым, магчыма, калі б з'еў трох казлянят цалкам. Медычы засмяяўся. — Сапраўды. Гэта дакладнае пачуццё я ведаў. Хто ён быў, гэты вязень?

Усмешка Лазара знікла. Ён апусціў позірк. «Я ніколі не ведаў яго імя. Але ён сказаў, што я, магчыма, лепш за ўсё запамню яго як «Беднага чалавека ў Хрысце».

Весьлоць Медычы знікла, калі ён заўважыў: «Я разумею, што было шмат такіх сціпых адданных людзей, даўно памёрлых забытых, як іх можна было б памятаць ўшаноўваць такой годнай назвай, якая не мае дакладнасці славы».

Навекі блажаслаўлены гэты чалавек, якога вы так памятаеце, Лазар. Гэтаму тытулу мог бы пазайздросціць любы Папа; аднак ён прыходзіць са звычайнай вопраткай, якую ніхто не адважыўся б надзець. — Так, — пацвердзіў Лазар, — гэта дарэчы; я буду памятаць яго так імя чынам.

«Сапраўды дарэчы», — заўважыў Медычы, перш чым узняць палец заявіць: «І пры падобным жа разглядзе, калі яго ўжыць дарэчы, гэты выраз гэтак жа падыходзіць: нават калі Царква перапаўняецца, як разбухлы рог багацця, атлусценнем, багаццем дробязям, вы ніколі не пачуеце, каб чалавек Царквы адкрыта хваліўся гэтым, называючы сябе «Багатым чалавекам Царквы». У рэшце рэшт, калі б ён сапраўды чэрпаў сваё багацце з яе папскай казны, то ён ніколі б адкрыта не прызнаўся ў гэтым, баючыся страціць сваю крыніцу жыццядайнай шчодрасці. А калі б ён быў чалавекам Царквы, як сумленна не набыў сваё багацце з яе скарбонкі, то Царква запатрабавала б ад яго ўсю адказнасць за яго працяглы поспех у выглядзе дадатковай дзесяціны. Так імя чынам, ёсць шмат такіх багатых набожных людзей Царквы, жывых здаровых, як я маглі б праўдзіва насціць так вызначальны пампезны тытул; аднак ніхто сумленна адкрыта не зрабіў бы гэтага. Ведаеш чаму, Лазар? З майго асабістага пункту гледжання, Царква нагадвае не больш чым пазалочаную праслаўленую кучу чарвякоў, як і я слухуюцца гніеннем павольна задыхаючага чалавецтва; ўсё гэта, адначасова трымаючы нічога не падазравалых людзей на мяжы смерці сваімі паўторнымі вылучэннямі набожнай атруты.

Лазар папракнуў яго. «Вашы непаважлівыя заўвагі ўжо некаторы час вельмі турбуюць мяне». Вам варта ўстрымацца ад такіх рэзкіх выказванняў супраць Царквы і яе слуг Божых. Я не хачу больш пра гэта чуць.

Раптоўнае здзіўленне Медычы ператварылася ў смех. Ён раскінуў рукі, вядучы да вядомага дэманструючы сябе. «Ці павінен я стаць перад царкоўнымі саветамі, калі яны застануцца глухімі і сляпымі да маёй прысутнасці? Ці павінен духавенства прызнаць мяне вядзьмарствам канфіскацыя маю зямлю маёмасць, калі ў мяне няма нават кавалачка плошчы для сябе? Ці павінен я панесці другую смерць ад

агонь? Няўжо такое магчыма, каб мёртвыя баяліся смерці? Ці знайду я пекла з-за грубых слоў? — Медычы апусцілі рукі. — Я спрабаваў — але дарэмна.

«Ты выглядаеш як горкая душа», — прама заўважыў Лазар. «Як табе дасталася рай, калі тваё сэрца...»

«Бог сведка», — умяшаўся Медычы ўздыхнуў, — «я сапраўды адчуваю крыўду на Царкву. І нездарма, бо сам Гасподзь Бог не патрабуе ні таго, ні гэтага».

А намеснік Хрыста, ні войска духавенства, ні ўзнёслы сцяпенны мармуровы храм, каб мець зносіны са Сваёй паствай. З часоў Адама Евы, з дзяцей, Гасподзь гаварыў непасрэдна з мёртвымі, праз хваленыя сэрцы. І Ён чуе нас нават цяпер у нашых асаблівых малітвах да Яго. Дзе месца цэнтра Царквы ў гэтым?

Няма нічога, кажу я, акрамя як перанакіраванне скажэнна зносіны з Боскага.

Стожны напружаны расцягваючыся драўляны дошак разнесліся па караблі, збянтэжаная зграя чаек, што адпачывалі на палубе, узляцела ў неба, да берага. Медычы выйшаў наперад звярнуўся да Лазара крыху больш асабліва: «Я павінен даць табе зразумець, Лазар, што я не пагарджаю маімі Госпадам Богам толькі таму, што сумняваюся ў Царкве. Гэтыя два ніколі не стануць адным цэлым. Яны натуральна не супадаюць. У Эдэмскім садзе не было храма — толькі дрэва спакусы. Наш Айцец, як жыве на Нябёсах, Яго Святасць, як называе сябе Айцом Царквы, так я ж асобны, як сонца месяц. Іх розныя вобразы былі аб'яднаны ў адзіную выдуманую практыку пакланення гэтым карумпаваным, апартуністычным пыльным людзям, як я мкнуўся да ўлады кантролю над рэсурсамі нашых. Я бачыў хітрасці на ўласныя вочы. Дзякуючы былому сацыяльнаму статусу, рангу прывілеям, я меў зносіны з самым бязбожным хітрым зых. Мае шчодрыя пастаянныя ахвяраванні Царкве стрымлівалі гэтых напышлівых, крывадушных паразытных людзей — асабліва адмахваў больш сумніўных алхімічных прац. Я, магчыма, не чытаў Псалення, але я рэлігіяна сядзеў на царкоўных пропаведзях з маёй дарагой Соф'яй дастаткова доўга, каб памятаць пропаведзь з Псалення. І адно ўспамінаю, якое выразна трымаецца ў маёй памяці, — гэта менавіта гэтая заповедзь: «Не ўжывай імя Госпада Бога твайго дарэмна». Цяпер я прашу цябе пра гэта, Лазар. Калі чалавек дастаткова пылівы, каб настойваць на тым, каб яго называлі з'яўляецца найвышэйшым прадстаўніком Хрыста, што толькі праз Яго Царкву нашыя могуць знайсці належнае пакаянне, адпушчэнне грахоў ўз'яднанне з Госпадам — ці ж ён не вяртае ў гэтым? Медычы падышоў бліжэй да Лазара спытаў накш: «Калі марныя набожныя людзі бяруць на сябе права гаварыць ад імя Госпада, то з-за такой марнасці яны не таксама ты дарэмна ўжывай імя Госпада Бога твайго? Хіба гэта не дастаткова зразумела?»

Лазар адказаў, пакруц ўшы галавой адварнуўшыся. «Магчыма, вы перакручваеце першапачатковы сэнс».

У корпусе карабля зарыпел яшчэ больш дошак.

Медычы працягваюць сваё пасланне: «Гасподзь ведае маё сэрца, Лазар, менавіта таму мне быў дадзены рай. І Гасподзь ведае гэтак жа сэрцы бязбожнага каў, як я могуць задумаць, як умяшацца, каб стаць паміж Богам чалавекам, сцвярджаючы, што яны — адзіны шлях у рай — шлях, як можна заслужыць толькі дзесяць най, крывёю, потым пакутам. Гэтыя людзі — пачвары, яны з ахвотай напэўна вып'юць пралітую кроў вашых дзяцей, каб насыцьць сваю неўтаймоўную смагу ўлады кантролю ненасытнай жахлай вайганарыстасцю. Заўсёды так было так будзе заўсёды — такая ўжо прырода — што Зло застаецца «добрае». Сапраўды, гэтак жа, як Бязбожнасць найбольш запальчыва абвешчае адзіным шляхам да выратавання.

Медычы заўважыў нарастаючае раздражненне ў вачах Лазара рэзка адфільтраваў яго каларытныя меркаванні — ён яшчэ больш удасканаліў сваю лекцыю, спалучыўшы навуковыя назвы ранніх метадалогію даследавання з рэлігійным перакананнем і мнулай практыкай, каб сфармуляваць свае ўласныя лагічныя высновы. «Змаж прапаведнік вых у спамінаў, гэта не быў цяжар, як я ўсклаў на свае плечы, не быў так м, як я мог бы лёгка скінуць па ўласнай волі, не губляючы з поля зроку бязбожную праўду. І сапраўды, я лачыў надзвычай жахлайвым, што Царква паводзіла сябе менавіта так, як гэта строга забаронена Святым Писаннем. У сваіх падступных справах Царква заўсёды загадвала, каб ніхто не спадкаваў, не прагнуў не шанаванні нічога на зямлі, акрамя магчымасці атрымаць месца на нябёсах, гэтак жа, як Царква прагнула атрымала ў спадчыну ўсяляк я зямныя багацці ў выглядзе сабранай дзесяціны, як я яна шчодра падзяляла паміж сваімі велізарнымі духавенствам папскіх агентаў. Як вучоны чалавек дысцыплінаваны строгага вывучэння, я не мог проста не выконваць свае абавязкі дбайныя метады назваў раннія ў той жа час гнараваць негатыўныя наступствы практыкуючай Царквы. Я таксама не хацеў заплюшчваць вочы на шматлікія прычыны страху, беднасці, пакуты смерці, як я адбываўся ў багацці пад яго бязлітасным панаваннем. Я не мог — я не хацеў бы. І таму, як вы правільна здагадаўся пра мяне, крыўда — гэта крыж, як я заўсёды буду несці».

Карабель рэзка нахіліўся асеў пад больш стромкім вуглом, яго дошкі корпуса раскалоліся патрэскаліся паміж берагавымі камянямі цяжарам яго зрушваючайся вагі. Лазар сабраўся з сіламі кнуць бровы ў бок «Спектра». Карабель стабілізаваўся, калі запанавала новая цішыня. Медычы скрыжаваў рук на грудзях працягнуў, быццам карабель ніколі не варушыўся. «Яшчэ адзіны выдатны прыклад папскай практыкі, калі Царква абрабуе бедных дзеля ўласнай выгады; я аднойчы бачыў пазалочаны карэтны экіпаж святара на гарадской плошчы, абсталяваны...

з шасцю падцягнутым коням занадта пухлым кузаўцом. Эк паж стаяў нерухома перад шавецкая майстэрня, унутры якой было шмат вытанчанага абутку. Спачатку я не звяртаў на гэта ўвага, магчыма, працягнуў бы свой шлях, калі б адна з асаблівых адмецаў каня не прыцягнула маю ўвагу. Цікаўнасць узяла верх; таму я перайшоў дарогу, каб лепш разгледзець жывёлу, паколькі я ўсё яшчэ не быў упэўнены ў яе асобе, я паклаў каўчугаў. Конь навастрыў вушы і заўважыў мяне. Ён быў добры і лагодны. Яго звалі Барлоу — Магдалена дапамагла яму назваць яго, калі ён быў яшчэ зусім жарабяткам. Барлоу рэгулярна апрацоўваў сады сялянскай сям'і, якая жыла на былых землях бацькоў Стэфана. Тым не менш, я не чакаў, што Барлоу будзе так заўзятая змагацца са сваімі путамі, нават напалохаць нашых коней і давесці кучара да шаленства. Кучар шпурнуў у мяне пугай, гучна закрычаўшы, каб нават Папа Рымскі пачуў. Потым ён быў жывёлу, пакуль у яе з рота не пайшла пена. — Медычы ўздыхнуў. — З той ранцы я заўсёды шкадаваў аб тым, што калі каўчугаў Барлоу. Вядома, я толькі пераблытаў жывёлу з магчыма, раскіданым ўспамінам пра больш прыемныя маладыя гады, як я ўжо памёр. — Прыведзіце каўчугаў. — Сапраўды, шмат добра было страчана ў ценях суровых дзён, калі здавалася, што нават цяжкі жывёлы былі такім жаласным абалонкам сваіх былых сябе.

«І ўсё ж у свеце ёсць шмат добра; днём не бываюць цёмнымі». Лазар заўважыў: «Гэта выразна сказана ў Псалмамі. Хіба вы не чыталі так хітравы вершаў, сэр?»

Медычы млява пацсунуў плячыма, ледзь прыкметна ўсміхнуўшыся ў кутку вуснаў. — Я меў намер... калі знайду час. На жаль, у мяне скончыўся час... калі я памру. Ён узняў брыво і прызнаўся: «У мяне ўблыжэцы ў той час быў асобны к Святога Псалма. Ён дастаўся мне праз сям'ю Медычы. Ён быў давол'важлівы, стары цяжкі, з багатаўпрыгожанай вышыўкай тугімі швамі на пераплётах. Слупкі былі запоўнены маляўнічымі малюнкамі надпісамі. Мне сказаў, што гэта адзін з трох асобнаў каўчугаў, створаных нарвежскімі бенедыктынскімі манахамі ў тальянскім рэгіёне Умбрыя. Я зразумеў...» гэты быў самы стары том ублыжэцы маёй сям'і, якая на той час была давол'важлівай.

Лазар заклапочана зсунуў на падлогу, а потым спытаў у Медычы: «І з такой прыгожай кніжкай вы нават не памятаеце ніводнага верша з яе?»

«У мяне ніколі не было вольнай хвілінкі». Яго паводзіны рэзка змяніліся, на момант з'явілася ўсмішка. «І ўсё ж яна сапраўды служыла каштоўнай мэце, нават калі ніколі не адкрывалася; проста сваімі месцамі на палках». «Яго месца?»

«Сапраўды. Гэта была першая кніжка на палках, размешчаная злева, акурат побач на ўзроўні зроку і зкай, запальчывай, рушай вай тальянскія ўваходы».

мой каб нет».

«Саф я?»

«Не. Яе прыёмная мац — яе крывяная цётка. І гэты старажытны сямейны том быў першым прадметам, як яна заўважыла з павагай, каментуючы яго кожны раз, кал праходз ла м ма.»
Гэты старанна размешчаны неадкрыты фал янт кожны раз высмоктваў агонь з яе вачэй час, перш чым ступ ць у мой каб нет. Яна была праведным львом пры набл жэнн цярпл вым ягнём пры сыходзе». Медычы ўсм хнуўся. «З часам Святое П санне добра абараняла мяне ад фанатычнасц маёй свякрух .

«Здаецца, ёй вельм спадабалася кн га».

«Вельм так. Гэта было значна старэйшае за яе сямейныя п санн ».

— Але ж яна н кол не прас ла цябе заз рнуць унутр — убачыць яго словы, малюнк старонк ?

«Не».

«Яна кал небудзь пыталася, ц чытаеш ты кн гу?»

«Н кол м маходзь».

— Яна проста здагадалася, што вы читал з яго, бо ён там быў?

— Так, — прашаптаў Медычы скрозь х х канне.

Лазар збянтэжана падумаў, перш чым выказаць здагадку: «Здаецца, ёй больш трэба было , каб Святое П санне было закрытым пак нутым, чым табе — каб яго перасунул выкарыстал ».

Яны абодва выбухнул смехам.

«Вядома ж, маю мац не так лёгка пераканаць, — падкрэсл ў Прыв д. — Яны ўдва х был як дзень ноч. Кал яе госц прайшл м ма каб нета заўважыл старую таму яны нязменна пытал ся пра гэта. На што мая мац шчыра адказвала: «Гэтая канкрэтная кайданка належыць н кому ншаму, як самому Няверуючаму Тамашу ».

«Ад апостала Тамаша?»

— Сапраўды тое ж самае. І кал ў яе был праблемы са мной, яна заўсёды называла мяне гэтым мем, асабл ва ў мае найбольш смелыя дн , кал я быў маладым ўпарта-юнаком. Яна так часта называла мяне , што яе госц памылкова называл мяне майстрам Томасам, а не майстрам Грэгары. Часам гэта было давол трывожна — так яно было. — Прыв д уздыхнуў ўтароп ўся ўн куды, разважаючы пра глыбок я ўспам ны пра м нулыя стагоддз .

Ён трох пахадз ў узад ўперад, падумаў яшчэ крыху нарэшце працягнуў: «Як былы збраяносец абацтва, як мае доступ да цэлага абацкага скрыпторыя, я пав нен прызнаць, што вы, безумоўна, лепш разб раецеся ў б блейск х парадах, чым я; аднак я кажу пра Царкву тольк ў тым сэнсе, як адпавядае яе падзеям у г сторы . Я не хлушу вам у гэтым плане. І шматл к я прызнаныя парадк Царквы, розныя г старычныя зап сы таксама не сведчаць лжыва супраць сам х сябе — усе апавяданн зап сы маюць адну тую ж сц ну. Так м чынам, гэтак ж

Вы выдатна ведаеце Святое П санне, я гэтак жа добра разб раюся ў г сторы , асабл ва ў мастацтве вайны ў тых шматл к х падзеях, як я сфармавал Царкву.

— Як ваша бяспрэчная г старычная верс я «праслаўленых курганоў л чынак» — ц была яна таксама часткай вашай навуковай г сторы Царквы, Медычы?

Прыв д змагаўся з вечна скрыўленым выразам весялосц , перш чым сабрацца з думкам .
«Ну, не зус м. Але, дзеля прывабнай дыскус , такой безнадзейна сухой матэры , як Царква, так я выразы сапраўды дадаюць адценне колеру, ц не так?»

Лазар закац ў вочы. «Ты выказаў тольк чорнасць. Чорны колер — гэта цень?»

Медычы ўсм хнуўся часткова адмов ўся ад сваёй свабоды некантраляваных выказванняў.

«Добра, тады, магчыма, я быў крыху неабмежаны ў сва м языку; кал ласка, даруйце мне. Я зраблю...»
не буду далей спрабаваць перадаць П санне, бо я не так добра яго ведаю, як вы. Тым не менш, мне трэба дазвол ць выказаць свае погляды на Царкву з чыста г старычнага пункту гледжання, нават кал вы спачатку можаце быць супраць некаторых х частак».

Лазар пац снуў плячыма ўмоўна пагадз ўся: «Пакуль колер тваёй пагарды да Царквы не так асляпляльна ярк ».

«Ну, яны сапраўды былі так м , у бясконцай ступен ...»

Лазар прыжмурыў поз рк рэзка перапын ў яго.

Прыв д узняў палец у паветра, усм хнуўся ветл ва завяршыў сваю заяўку: «Аднак, дзеля вас, я выкраслю з ма х заяў усе згадк пра чарвякоў поўную аг ду да драпежнай пабожнасц акуратна перадам вам, магчыма, больш прымальную верс ю г сторы Царквы — такую, якую я выразна памятаю, заўважце».

— Магчыма, больш прымальную верс ю ... чагосьц ншага? — Лазар намякнуў на змену тэмы. — Магчыма, больш пра тваю дарагую Соф'ю?

«Добра тады. Магчыма, я мог бы падзял цца з вам тым, як я ўпершыню папрас ў рук прыёмных бацькоў Соф' ? Ц варта мне падзял цца гэтай жахл вай падзеяй, дапоўненай яе ўласнай «Кн гай Дона?»»

Лазар навастрыў вушы нах л ў галаву, як ц каўны сабака. «Кн га Дан ла», — кажаш?

Медычы засмяяўся. «Так, менав та. Цётка Соф' рыкнула тое ж самае. «Гэта быў для мяне давол непрыстойны момант, але ў той жа час давол пацешны насычаны падзеям ».

— Хацелася б пачуць пра гэта, — прызнаўся Лазар, зноў усм хнуўшыся супако ўшыся .

«Тады я раскажу табе — магчыма, па дарозе ў Італ ю. Мяркую, табе спадабаецца пераказ.»

— Я ўпэўнены ў гэтым, — адказаў Лазар.

Зноў прагрымеў драўляны корпус, а потым пад палубай пачуўся раптоўны ўдар вады — усё яшчэ моцна прыц снуты да скал, карабель нарэшце здаўся мору. Дрэва стагнала трэскала, палуба ледзь нах л лася. Яны абодва ўз рал ся ў бясконцы паўднёвы ак ян зорк . Дзьмуў пастаянны вецер, як прынос ў у сябе пах марской саляной вады. Гук непарушных хваль стукал булькал ўн зе, пляскаючы пенай аб корпус карабля. Лазар парушыў ц шыню пам ж м . «Ты казаў, што ак ян, магчыма, глыбейшы за хмары высока», — сказаў Лазар. «Ц ён нават глыбейшы за зорк высока?» — Сам небасх л? Думаю, што не, — адказаў Медычы.

«Вы кал -небудзь лятал да зорак?»

Прыв д усм хнуўся. «Вядома ж, не. І я б не адважыўся рызыкаваць, баючыся быць заўважаным ус м сным анёлам . Там, наверху, няма дзе схаватца», — сказаў Медычы , к ўнуўшы ўгору. «Маё месца тут, ун зе, у пошуках пекла — маёй Соф' ».

— Я шукаў уздоўж паабал — ад вяршынь гор да дна ак яна. — Прыв д прама паглядзеў на Лазара ўсм хнуўся. — Аднак я спадзяюся, што мае пошук скончаны, ты будзеш ма м правадн ком. — Потым ён з рнуў на мора ўздрыгнуў. — А я сапраўды ненав дзеў шукаць дно ак яна. Жahl выя незразумелыя марск я пачвары плаваюць у яго глыбок х дал нах вечнай цемры.

— Нават марск я пачвары? — спытаў Лазар.

— Асабл ва гэта так, — пацвердз ў Медычы. — Я бачыў вял к х пачвараў, як я хавал ся ў самых глыбок х западз нах: белых г гантаў з мас ўным галовам без целаў; з х тырчала мноства доўг х друзлых ног — ног настольк доўг х, што яны магл б ахап ць усю даўжыню найбуйнейшага ак янскага гандлёвага карабля. І я бачыў вел зарныя целы прыв даў без галоў, як я выглядал як мас ўныя плавальныя шапк , наб тыя доўг м , развеным валасам — бл скучым валасам , як я заб вал сваю здабычу. Акрамя таго, я бачыў мас ўных бяззубых марск х кажаноў з разяўленым ратам доўг м хвастам . А аднойчы я натрап ў на распасцёртае марское дно з г ганцк х малюскаў; самы вял к з х мог бы праглынуць цэлых двух чалавек у сваёй рэзка зачыненай ракав не. Медычы пыхкаў скрыв ўся, дадаўшы: — Потым был гэтыя бледныя аг дныя галавападобныя стоты... — Ён уздрыгнуў ад выразнай аг д працягваючы: «— яны был падобныя на лунаючыя галовы, з шэрагам няправ льных зубоў; а х вял зныя вочы разяўленыя раты паглынал амаль усё х снаванне. Гэта был вял к я галовы з мноствам зубоў. Збярыце, кал хочаце, падводны свет, чорны як смоль, напоўнены лютым ненасытным , з хатл вым лунаючым галовам ».

«У моры ёсць жahl выя галовы», — спытаў Лазар, цалкам зачараваны фантастычным ап санням Медычы так х знешне гратэскных тытан чных ак ян чных дз вацтваў.

«Ну, яны не был так м жahl вым , як ншыя марск я пачвары».

Лазар агледзеў глыбін пацёртай палубы карабля. «Цы былі яны нават большыя за Каштоўнасць Эдэма?»

Медычы, магчыма, збялеў бы ад збянтэжанасці, перш чым паказаць прастору каля трох цаляў паміж пальцамі прызнацца: «Ну, яны... так я вялкі к я; аднак яны сапраўды жахлівыя на выгляд, са сваёй, здавалася б, няпоўнай асобай — вельмі непарапцыйныя — прыкладна дзень ва ўсё адносна на абласці чы, вельмі падобныя на мяне. Можца сабе ўявіць? Жахлівыя, яны былі. Калі я ўпершыню сустрэў іх, я падумаў, што адважыўся наблізіцца да брамы пекла, бо яны дакладна не выглядалі як нешта накшталт цудоўнага задуму Госпада. Але я памыліўся — яны былі не з пекла. Тым не менш, нават павук маглі быць больш прыгожымі ў хампані, як — У павукоў добра бачныя целы магучыя ногі. Але ж галовы плаваюць, а ў хампані няма ні цела, ні ног? — Медычы незадаволены пакруціў галавой, перш чым зрунуць на бераг мора. «Гэта трох падобна на тых пячорных цвыркуноў — вялкі к я, доўгія ногі, як я, здаецца, падтрымліваюць занадта малое цела для звычайнага цвыркуна. У хампані няма належнай раўнавагі». Ён зноў уздрыгнуў. «Гэта неяк раздражняе».

Элджа цяпер разважаў пра здавалася дзіўнай дэю пра прыкладна, раней дысцыплінаванага ў фэз ягнамцы, як пакутуе ад названых арганічных дыспарапорцый або анатамических гратэск. Ён сціснуў вусны, каб стрымаць веселасць, якая пачала саграваць яго знутры. Потым адварнуўся прыкусіў губу, перш чым сутыкнуцца з Медычы з здавалася сур'ёзным заклапочаным позіркам. «Але што, калі б у цябе кнуці адну з гэтых маленькіх галовак, Медычы?» Спектр павярнуўся к ёму, холадна заявіўшы: «Тады м'я давядзецца памерц». «Галавападобныя стоты?» «Не», — рыкнуў Прывід. «Хто б гэта на мяне не кнуці!»

Лазар захлынуўся, аддаўшыся вялізнай веселасці, сагнуўся паабапал страціў раўнавагу. Трэск! Плюх! Частка балюстрады абвалілася ў акіян, калі б Медычы рэзка не схаваліся ў Эльё, як цягнуўся за ім, Лазар мог бы зваліцца галавой за борт. Прывід пацягнуў пакорлівага Лазара назад на борт палубы карабля.

Лазар устаў на ногі. «Але ты дух; гэтая стота прайдзе праз цябе».

Медычы адпусціў яго. «Тым не менш, гэта здарыцца толькі аднойчы. І я не бачу нічога смешнага ў тым, што вы маглі б прапанаваць».

Лазар сабраўся з думкамі. «Прабачце, Медычы. Я проста...»

— Так, я ведаю; ты не першы, хто знаходзіць у гэтым гумар. Але май на ўвазе, што апошні жывы чалавек, як кнуў у мяне пячорнага цвыркуна, стаў маім самым даўнім пацыентам на працягу гэтага кароткага сезона.

Лазар супакоў яго напружанай, ледзь улоўленай усмешкай: «Я не зраблю гэтага, Медычы. І дзякуй, што злав ля мяне».

Медычы падмаргнуў пацснў плячыма. — Я сапраўды верыў, што табе трэба прапаласкаць рот марской вадой; аднак я толькі злав ў сваю Соф'ю, калі ты ўпала; ты цяпер стаўшам жмноў ёй.

Лазар усміхнуўся кнуў. «Тым не менш, я перадавам ў даўгу».

— Добра, — адказаў Медычы, абাপёршыся рукамі аб вопратку адхляўшыся на пятак.

Лазар агледзеў адсутную частку балюстрады бурлява хваліўнае, яго думквярнуўся ў ранейшыя больш простыя часы. Ён асабліва ўспомніў давол камунічны момант, калі яны з Мгелем Татэусам былі разам у студні, прамываючы бочкі з абацкім вадом. Мгель скочыў у ваду і закрычаў, што...

Марская пачвара схавала яго. І хоць ён ведаў, што Мгель прыкдваецца, бо быў добра знаёмы з кожнай западзінай расколнай у невялікай пячоры Калодзежнай Адтуліны, Татэус кнуўся ратаваць Мгеля ад меркаванай марской пачвары, лаючы Лазара за тое, што той нічога не зрабіў, каб выратаваць Мгеля ад вернай смерці. Лазар засмяяўся, назаўжды сорамна за сваёх даверлівых гарэзлівых спадарожнікаў па катакомбах. Ён узняў позірк да зорнага неба.

«Што гэта?» — спытаў Медычы, падазрона прыжмурыўшы вочы.

— Гэта не твая справа, — сказаў Лазар, махнуўшы рукой. — Я проста ўспомніў даўно мінулы момант. — Ён кнуў ўдакладніў: — Калі сьці мне здавалася, што свет значна меншы, чым ён ёсць на самой справе. Ён быў значна прыемнейшым, калі я думаў пра яго маленькім. «Як вы зразумелі, што яно меншае, чым ёсць насамрэч?»

— Ну, я калі сьці верыў, што птушкі могуць ляцець дастаткова высока, каб нават дасягнуць Нябёсаў. — Ён пацснў плячыма, прызнаючыся: — Я ведаю, што не могуць, але мне вельмі хацелася ў гэта верыць.

Медычы ўсміхнуўся. «А як ты можаш быць упэўнены, што птушкі не могуць ляцець у рай, Лазар?» Ён раскоруў рукамі коратка зруў уверх. «Ты ляцеў так высока далёка, што агледзеў кожную частку неба?»

Лазар зруў на Медычы ў вочы, перш чым адказаць: «Я магу быць гэтак жа упэўнены ў гэтым, як ты, бо ты таксама верыш, што твае пачвары не з'явіліся з пекла, Медычы. Ты...» шукаў так глыбока далёка, што агледзелі кожную частку акіяна?

«Яны не мае пачвары», — адказаў Медычы з усмешкай. «Але, магчыма, мы можам міць быць,

— У асноўным упэўнены ў абодвух меркаваннях. — Ён к ўнуў пахвал ў Лазара. — У табе сапраўды хаваецца пран кл вы абдуманы алх м к.

— І, мяркуючы па вашай раўнавазе веры сумневаў, я л чу, што з вас таксама можа атрымацца выдатны манах, — сказаў Лазар м маходзь, на к роўваючыся да цэнтра палубы карабля .
Медычы рушыў услед за м.

Яны пераступ л праз раск даныя абломк выйшл на адносна невял кую прагал ну каля ўваходу ў трюм. Лазар спын ўся заплюшчыў вочы. Медычы абышоў Лазара. Ён наз раў, як той глыбока ўздыхнуў грацыёзна нах л ў галаву ўверх ўн з, з боку ў бок. І звонку, ўнутры сябе Лазар чэрпаў выразнасць к рунак з вострага пачуцця арыентацы Эльё, на якое ён адначасова накладваў бездакорныя ўспам ны пра карты абацтва. Ён павярнуўся расплюшчыў вочы ў бок...
паўднёва-ўсходн ак янск гарызонт. Медычы заўважыў яго пашыраныя зрэнк ; х бачнае пачарненне амаль высахла ўвесь блак тны адценне з вачэй Лазара. «Мы знойдем наш новы курс у гэтым к рунку», — заяв ў Лазар, паказваючы на ак янск гарызонт.
"Можа, нам ужо пайсц ?"

Медычы спын ў яго — ён з рнуў у неба, знайшоў Палярную зорку ўсё больш больш сачыў за сузор'ям ўн з, пакуль яго поз рк не ўпаў паралельна з паказальным пальцам Лазара дакладна ў разл чаны м к рунак далёкага вострава Корс ка. Ён сц снуў вусны пакруц ў галавой. «І ты смееш абв навачваць мяне ў вядзьмарстве, кал я ўсяго тольк прынёс зайца? Як ты так дэальна арыентуешся з заплюшчаным вачыма?»
Лазар усм хнуўся ўзмахнуў крылам . «Ты не адз ны з нас, хто мае здольнасць, якая не з'яўляецца вядзьмарствам».

Прыв д уздыхнуў. «Давол цьмяна; добры паварот».

Лазар спытаў: «Можа, возьмем курс на Корс ку?»

Медычы працягнуў руку да нябёсаў. «Уверх наперад, ласкай Божай, асвятляй шлях, брат Лазар».

Лазар прамянеў, павярнуўся расправ ў крылы.

Яны разам пак нул абломк ўзнял ся ў начное неба, абляцеўшы яго тольк адз н раз, перш чым свядома на к равацца ў мора. «Каштоўнасць Эдэма» апусц лася ўдалечын ; земл Францы зн кл ; пад яркасцю ўзыходу месяца хвал стая паверхня ак яна ў рэшце рэшт згладз лася, ператварыўшыся ў з хатл вы л ст дымчатага шкла. Яны падымал ся ўсё вышэй, пакуль разгал стыя воды Леонскага зал ва, здавалася, зноў не паглынул ўвесь свет, як мог ведаць тольк Ной. Але, нягледзячы на бязмежны марск пейзаж бясконцы гарызонт, м груючы Эльё халодна разл ковы Спектр н кол не адх лял ся ад свайго паветранага курсу пам ж зямлёй небам. Разам яны служыл незаменным наборам нструментаў, як я магл нава

найбольш прыкметныя навігацыйныя прылады любога капітана судна. Яны былі падобныя да
высокалятаючага компаса секстанта, што плыў прама над саланаватай безданню акіяна.

Нягледзячы на тое, што такая пара дапаўняльных спадарожнікаў здавалася
ненатуральнай адоранай, Лазар Медычы яшчэ не здагадаўся, што Лёс неўзабаве
запатрабуе ад іх невымерных намаганняў непрадказальнага часу, каб адмянуць тое, што
з тых часоў адбылося са светам. Аднак гэты паваротны момант у гісторыі яшчэ не адбыўся з
мэтай — дый з чалавецтвам, калі ўжо на тое пайшло.

[Канец кнігі 1: Уваскрасенне]

Гэты лтаратурны твор быў створаны выключна прысвячоны

Эдгар Алан По (1809—1849)

— Няхай яго спадчына жыве ў кожным з нас —

~[GothicNovel.Org](https://www.GothicNovel.Org)~